

Et tusindaarigt Kvindesmykke fundet i Vorbasse.

Engang sidste Efteraar, da Guldsmed *Holger Kyster* fra Koldinghus Museum kom til Vorbasse for at se paa et Fund, der var gjort der nogle Dage forinden, viste man ham ved samme Lejlighed et lille Smykke, der Dagen før var blevet lagt ind hos Stedets Læge. Guldsmed Kyster blev saa optaget af dette Fund, at han nær havde glemt det andet, som han var kommet for at se: En Træbaare, der var fundet i en Mose.

Det lille Smykke, der hosstaaende er afbildet i nærliggende Størrelse, var for et Par Aar siden fundet paa en Mark tæt Nord for Byen. Som man ser, er det et fladt, hvælvet, trefliget Smykke. Det er støbt i Bronze, men Overfladen er dekoreret i en Stil, der minder noget om Træskæringens, og den er dækket med Forgyltning, som der endnu ses tydelige Spor af baade paa Overs og Undersiden.

Den trefligede Form er ikke oprindelig nogen Smykkeform. Af frankiske Miniaturer fra tidlig Vikingetid kan man se, at den samme Form har været brugt til Sværdrembeslag, men Vikingerne, der hjemsøgte Frankeriget for mere end 1000 Aar siden, har syntes saa godt om Formen, at de lod deres nordiske Guldsmede eftergøre den; og nu holdt de trefligede Spænder deres Indtog i Norden som Kvindesmykker, og som saadan blev de ret almindeligt brugt i det 10. Aarhundrede.

Paa de fleste af de nordiske trefligede Smykker er Ornamentiken endnu frankisk præget, med sydlandske Rankemotiver, men paa Smykket fra Vorbasse er de udenlandske Motiver afløst af et hjemligt: Hver Flig danner et Felt, der helt udfyldes af et firføddet Dyr i Relief, set ovenfra, et Rovdyr, der ligger paa Spring,

parat til at kaste sig over sit Bytte. Det var et Symbol, som Vikingerne kendtes ved – eller var det blot et Ornament?

En lille Gennemboring for Enden af den ene Flig viser, at Smykket har kunnet sys paa Dragten, men

Trefliget Kvindesmykke fra Vorbasse (c. 1 : 1)
(Fotografiet er velvilligt stillet til Raadighed for Aarbogen af
Museet for Koldinghus Len).

det var ellers almindeligt at forsyne den Slags Smykker med bevægelig Torn og Skede, saa de kunde tages af og paa som man havde Lyst til; et saadant »Charnier« har ogsaa dette Smykke haft. Det har været baaret paa Brystet, flankeret af to ovale, hvælvede Spændere oppe ved Skuldrene. Maaske har dette Smykke fulgt sin Ejerinde i Graven – eller det kan være tilfældig tabt; om det har hørt til i en nu ødelagt Gravhøj, vides ikke. Tidens Tand har gnavet Forgyldningen af det gamle Smykke – eller er det Sandflugten, der

har blæst Guldet af de ophøjede Partier? Nogle store hvide Pletter bag paa Smykket er efter Guldsmedens Skøn Kviksølv, idet man dengang som nu til Lueforyldning har brugt en Blanding af Kviksølv og Guld.

Det lille Kvindesmykke, der godt kan kaldes sjældent her i Landet, da der vel ikke findes mere end en Snes trefligede Spænder fra hele Danmark, vil blive en Pryd for Koldinghus Museum, hvor det fremtidig faar sin Plads.

Roar Skovmand.

En Dysse paa Strandby Kirkevej.

I Februar 1939 var man i Esbjerg, eller rigtigere i Boldesager, i Færd med at omdanne Strandby Kirkevej til en moderne Gade. Under Arbejdet med Udvidelsen og Planeringen stødte man paa nogle store Sten paa et Sted, hvor der skulde fjernes en hel Del Jord. Da kom Rektor Bruun, Esbjerg Statsskole, forbi. Han var straks klar over, at det var en Stensætning, rejst af Menneskehaand, tillige saa han, at der ved Stenen laa en Dynge Blaamuslinger.

Det er udelukkende Rektorens Ihærdighed, man maa takke for, at det lykkedes at konstatere, at der paa det Sted havde staaet en af de paa vor Vesteregn saa sjældne Storstensgrave. Da der skulde føres et Tipvognsspor over Stedet, var man nemlig utilbøjelig til at standse Arbejdet, mens en Undersøgelse blev foretaget. Ved energisk Forhandling lykkedes det dog for Rektoren at faa Løfte om, at Arbejdet maatte hvile næste Dag. Da der ikke var Tid til at faa Hjælp herover fra Nationalmuseet, ringede Rektoren efter mig.